

de forskellige Lovforslag, og jeg skal nu slutte, idet jeg kun endnu skal gøre et Par enkelte Bemærkninger.

Jeg har set det fremsat, at det var egentlig først nu, at Behandlingen af Toldloven og de dermed sammenhængende Love skulde begynde. Dermed skulde det være sagt, at Forslaget var utilstrækkelig forberedt, og at det var jasket behandlet i det andet Ting! Jeg vil paa det bestemteste forvare mig mod begge Dele. Toldloven her hviler ikke i Luften. Den hviler først og fremmest paa Toldkommissionens Arbejde, der af alle er erkendt for at være et solidt og grundigt Arbejde. Den hviler derefter paa Folketingets og Landstingets Arbejde gennem tre Aars Toldlovsbehandling fra 1897 til 1900. Her har man for det første haft de to Tings Afstemninger, dernæst Ordførernes Udtalelser, og endelig har man haft de indkomne Andragender at holde sig til. Det er Udgangspunktet, det er Materialet. Derefter har min Forgænger som Finansminister valgt to kyndige Mænd til paa dette Grundlag at udarbejde et Forslag. De have brugt, jeg tror, 1½ Aar til at gøre det, have gjort det meget omhyggeligt, have ikke alene gjort det saaledes, at de have brugt deres egen Kyndighed, men have paa en Række Punkter tilkaldt sagkyndig Assistance. Derefter er dette Hele bearbejdet i Skattedepartementet. Jeg tør saaledes sige, at det er et omhyggeligt forberedt Forslag, der har foreligget for Folketinget. At udtale mig om Folketingets Behandling af Sagen tilkommer jo egentlig ikke mig, men jeg har haft Lejlighed til at følge den, og jeg vil sige, at det er ganske overordentlig uretfærdigt, hvis man siger, at der er jasket dermed. Forslaget blev forelagt første Tirsdag i Oktober, kom til Behandling i Begyndelsen af November, og der er arbejdet meget ihærdigt i Udvalget og givet rigelig Tid til at stille Ændringsforslag; derefter have Ændringsforslagene været gennemgaaede et for et, og først da er man skredet til anden Behandling og de afgørende Afstemninger.

Endnu en Ting vil jeg sige. Jeg har sagt nede i det andet Ting et Ord, jeg ikke har høstet nogen Tak for, jeg har tværtimod høstet megen Utak derfor. Jeg sagde: Jeg gider ikke forelægge en Reform af de indirekte Skatter, som der ikke er nogen Mulighed for at samle Højre og Venstre om. Jeg har sagt det med velberaad Hu, og jeg staar ved det. Det har været min Tanke med de Forslag, jeg her har forelagt, at de skulde være saaledes

formede, at det ikke var Paradeforslag, ikke Kampforslag, men Forslag, der var Mulighed for at samle Højre og Venstre om. Jeg har, som jeg sagde, faaet megen Utak derfor nede i det andet Ting. Man har bebredt mig, at jeg ikke vilde indlede en Kamppolitik paa denne store Sag, man har ment, at den egnede sig ganske særlig til at føre en Kamp med Landstinget paa. Men det har jeg ikke villet, og jeg skal sige ærede Medlemmer hvorfor. Det kan gaa at kæmpe i 7 Aar om de direkte Skattespørgsmaal, om, hvorvidt en Mand skal til at betale noget i Skat af sin Formue og Indkomst og hvor meget. Det er Spørgsmaal, der kunne have megen Interesse for den enkelte Mand, men det er ikke Spørgsmaal, hvis Løsning eller Ikke-Løsning er ødelæggende for noget Menneske her i Landet. Men at kaste Toldloven, der berører de allerfleste af vore Næringsveje og berører enkelte af dem saaledes, at der kan være Tale om deres Eksistens — at kaste den ind som Kampspørgsmaal mellem Tingene, det vilde jeg anse for uforsvarligt, det Ansvar har jeg ikke villet tage paa mig. Det er ogsaa fra nogle Sider, ja, fra nogenlunde alle Sider blevet erkendt, at det Forslag, der blev forelagt fra Regeringens Side, var et Forhandlingsgrundlag. Jeg tør sige, det er et godt Forhandlingsgrundlag, og det er en udstrakt Haand til dette Ting. Dette Ting maa vide, at naar jeg udtrykkelig har sagt til det andet Ting, at det ikke var et Kampforslag, men at det var et Forslag, som jeg ønskede at samle Højre og Venstre om, har det været mit Alvor, og det er ogsaa det, jeg ønsker at sige til Slutning, inden jeg slutter denne Tale, til dette høje Ting: Det har ikke været min Mening, at vi skulde kaldes til Kamp om disse Love, men at dette Land og dets Næringsveje vare bedst tjente med, at vi hurtigst fik en Afslutning paa Forhandlingerne herom. Jeg tror ikke, at 7 Aars Kamp om de indirekte Skatter vil baade hverken dette Ting eller dette Land. Jeg skal stille mig saaledes under denne Sags fortsatte Behandling, at det skal være min Bestræbelse at samle Højre og Venstre om en brugelig Toldlov. Skulde det trods dette blive til Kamp, skal saavist ikke Skylden være min, og Ansvarret derfor skal jeg ikke have.

**P. G. C. Jensen:** Sidste Gang vi havde Toldloven til Behandling her i Tinget, efter at vi i adskillige Samlinger ogsaa havde forhandlet om den, var i Samlingen